

ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

В умовах модернізації системи освіти в Україні суттєво змінюються вимоги до професійної підготовки і діяльності вчителя початкових класів, оскільки компетентнісно орієнтований підхід до навчання закладено в основу концепції НУШ, який доповнюють: принципи дитиноцентризму та педагогіки партнерства, новий зміст освіти, а також сучасне освітнє середовище – безпечне, доступне та дружнє до дитини [3]. У освітньо-професійній програмі підготовки бакалавра за спеціальністю 013 «Початкова освіта» визначено мету підготовки майбутніх учителів у ЗВО, яка полягає у набутті студентами професійної компетентності щодо навчання учнів початкової школи освітніх галузей, визначених Держстандартом, на рівні, що відповідає академічній та професійній кваліфікації.

Ідеї щодо оновлення процесу підготовки майбутніх учителів початкових класів реалізовано науковцями у авторських моделях. Ми спираємось на думку С. Сковорцової, що під професійною компетентністю вчителя початкових класів можна розуміти:

- властивість особистості, що виявляється у здатності до педагогічної діяльності, а саме до організації освітнього процесу на рівні сучасних вимог;
- єдність теоретичної й практичної готовності педагога (предметно-теоретичної, психолого-педагогічної та дидактико-методичної) до здійснення педагогічної діяльності;
- спроможність результативно діяти, ефективно розв'язувати стандартні та проблемні ситуації, що виникають у процесі навчання [4, с. 27].

Стандарт вищої освіти визначає вимоги до освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр», у тому числі й перелік компетентностей випускника. Зупинимось детальніше на розкритті спеціальної (предметної) компетентності, математичної. Предметні компетентності це ті, що залежать від предметної області, та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю [2]. *Математична компетентність майбутнього вчителя початкових класів* – здатність до застосування професійно профільованих математичних знань й умінь, що утворюють світоглядну, теоретичну та операційно-діяльнісну основу освітньої галузі «Математика». Математична компетентність визначається рівнями навчальних досягнень, для яких суттєвим є набуття математичних знань та умінь. До них належать: знання чисел, розмірів і структур; уміння перетворювати вирази, здійснювати обчислення; уміння застосовувати базові математичні принципи; уміння логічно мислити; уміння математичного обґрунтування; уміння математичного моделювання; знання математичних понять та тверджень; уміння інтерпретації та презентації даних; уміння оперування математичними конструкціями; уміння використання математичного інструментарію.

Пріоритети в навчанні математики нині полягають у формуванні в учнів математичної компетентності, цілісних уявлень про сутність математичного знання, ознайомленні учнів з ідеями і методами математики, її роллю в пізнанні й перетворенні дійсності. Питанням оновлення змісту навчання математики в початковій школі присвячені публікації вітчизняних науковців й методистів – М. Богдановича, О. Гайшута, Л. Коваль, М. Козак, Я. Короля, О. Корчевської, Л. Кочиної, М. Левшина, Н. Листопад, С. Логачевської, О. Митника, С. Сковорцової та ін. Пріоритетною метою досліджень цих авторів стало формування математичної компетентності вчителя молодшої школи та її складових [5, с. 85].

Математична компетентність майбутніх вчителів початкових класів значною мірою залежить від професійної компетентності викладачів математики. Робота викладача математики, який навчає математиці здобувачів освіти спеціальності «Початкова освіта» має суттєві відмінності від роботи викладача нормативної дисципліни «Вища математика», який працює з іншими здобувачами різних спеціальностей. Зокрема, ці відмінності полягають в тому, що майбутні вчителі початкових класів є професійно зорієнтованими, вони чітко знають, якими знаннями, уміннями і навичками вони мають володіти для успішної професійної діяльності. Для майбутніх вчителів ця дисципліна викладається у 5-6 семестрі навчання (III рік навчання), на відміну від перших курсів інших спеціальностей. Тому викладач математики в своїй роботі має акцентувати увагу саме на формуванні цих професійно значущих знань, умінь і навичок. Це, в першу чергу, стосується обчислювальних навичок, фундамент яких закладається саме вчителем математики початкової школи. Переконані, що робота викладача дисципліни «Математика з методикою викладання освітньої галузі «Математика» має бути зорієнтована на формування у майбутніх учителів початкових класів різних прийомів раціональних обчислень, на формування навичок швидких усних обчислень. Для того, щоб створити якісні умови для формування обчислювальних навичок учнів молодшої школи майбутній вчитель сам має володіти на високому рівні прийомами раціональних усних обчислень.

Серед прийомів, які використовуються на практичних заняттях, виділимо, зокрема, такі, які, на нашу думку, заслуговують уваги і активного використання і в початковій школі. По-перше, варто на кожному занятті протягом 5-15 хв створювати оптимальні умови тренування здобувачів освіти в усних обчисленнях, а саме: усні обчислення без записів; математичні диктанти; усні обчислення з попереднім записом умов завдання; усні обчислення із записом проміжних результатів виконаних обчислень, індивідуальні творчі завдання на обчислення. Усні обчислення на заняттях математики варто розвивати з одного боку регулярно, з іншого боку органічно вплітаючи завдання раціональних обчислень в логічну систему формування знань та умінь здобувачів освіти з математики [1, с. 88]. Також, для розвитку обчислювальних навичок, доречними є карточки із завданнями у вигляді ланцюжка обчислень. Для наступного попередження і усунення помилок в обчисленнях важливо здійснювати вдумливий, детальний аналіз допущених помилок, важливо усвідомлювати причини помилок, мати уявлення про прийоми самоконтролю.

Іншим важливим аспектом, вважаємо, формування в майбутніх учителів математики початкових класів математичних компетентностей у розв'язуванні текстових задач, оскільки саме цей процес дає справжнє уявлення про рівень математичного розвитку, глибину засвоєння навчального матеріалу. Сформувавши в майбутніх учителів позитивне особистісне ставлення, інтерес до процесу розв'язування текстової задачі у початковій школі, забезпечується не лише умови розвитку математичної компетентності майбутнього вчителя, а й умови формування його методичної компетентності. Методична компетентність учителя є інтегральною багаторівневою професійною характеристикою його особистості.

Так, на практичному занятті доцільно здійснювати імітацію окремих фрагментів уроків, як-от: усного опитування, проведення математичного диктанту, актуалізації опорних знань учнів перед вивченням нового матеріалу, ознайомлення з новим матеріалом та його первинного закріплення. Також доцільно розв'язувати ситуаційні задачі, в яких здобувачі освіти розігрують ролі вчителя та учнів, демонструючи знання методики роботи над окремими видами завдань: здобувач освіти, який виконує роль учителя, ставить запитання, керуючи навчально-пізнавальною діяльністю учнів, інші здобувачі, в ролі учнів, свідомо дають правильні та неправильні відповіді на запитання «вчителя». У такий спосіб студенти «програють» ситуацію, яка може виникнути на реальному уроці математики в початковій школі, застосовують набуті методичні знання та вміння, набувають досвіду розв'язування методичних задач [4, с. 91].

У ході формування математичної компетентності майбутніх вчителів початкових класів нами використовуються соціальні навчальні моделі, навчальні завдання (задачі, проблеми) представлені у вигляді ситуацій, які вирішуються у спільних, колективно-розподілених формах; спілкування і взаємодії учасників освітнього процесу (розігрування ролей, ділові ігри, навчально-дослідницька робота тощо). У такому разі формується не тільки предметна, але і професійна компетентність суб'єктів навчання, яка здійснюється завдяки розподілу на інтерактивні групи, що імітують ситуації майбутньої професійної діяльності.

У навчанні математики в початковій школі сюжетні математичні задачі виконують ряд функцій (навчальну, розвивальну, виховну, контролюючу), які докладно вивчено М. Богдановичем, Н. Істоміною, А. Пишкало, С. Скворцовою, Л. Фрідманом та ін. Сюжетні математичні задачі виступають засобом формування математичних понять, системи математичних знань, навичок і вмінь (навчальні функції задач), а також засобом формування та розвитку науково-теоретичного, зокрема функціонального, стилю мислення, оволодіння учнями прийомами розумової діяльності (аналізом, синтезом, порівнянням, конкретизацією, узагальненням, абстрагуванням), засобом розвитку вміння висловлювати судження, робити висновки (розвивальні функції задач). Розв'язування задач сприяє формуванню в учнів наукового світогляду, зв'язку навчання із життям, ознайомленню учнів з пізнавально важливими фактами та оригінальністю прийомів розв'язування задач, які збуджують у дітей естетичні почуття (виховні функції задач). Слід зазначити, що відповідно НУШ у новій програмі з математики, яка є чинною в Україні, сюжетні задачі не є засобом навчання, метою навчання розв'язування задач є формування в учнів умінь розв'язувати задачі. Тому математична компетентність вчителя у навчанні учнів початкових класів розв'язування сюжетних математичних задач виявляється в здатності до організації процесу навчання учнів початкових класів розв'язування задач на рівні сучасних вимог, спроможності успішного розв'язування методичних задач, які виникають у процесі навчання, що ґрунтується на теоретичні і практичній готовності до навчання учнів початкових класів розв'язувати сюжетні математичні задачі.

Таким чином, нами проаналізовано найбільш вагомі складові математичної компетентності та виявлено основні переваги її формування у практиці викладання дисципліни «Математика з методикою викладання освітньої галузі «Математика» для студентів спеціальності «Початкова освіта». Встановлено, що використання різних засобів навчання дозволить зробити освітній процес цікавим, творчим, намагаючись відшукати дієві стратегії взаємодії з аудиторією, змінити цінності майбутніх педагогів початкових класів щодо власної професійної компетентності.

Література

1. Матяш О.І., Палій Л.О. Компетенція раціональних обчислень як необхідна передумова математичної компетентності вчителя та учня. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.

- П. Драгоманова. Серія 3 : Фізика і математика у вищій і середній школі : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. Вип. 6. С. 84-89.
2. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 № 600. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/proekty%20standartiv%20vishcha%20osvita/1648.pdf> (дата звернення: 01.12.2019).
3. Секція. НУШ: компетентності для життя в 21 столітті. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/konferenciya/serpneva-konferenciya-2018/sekcija-nush-kompetentnosti-dlya-zhittya-v-21-stolitti> (дата звернення: 01.12.2019).
4. Скорцова С.О., Гаєвць Я.С. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до навчання молодших школярів розв'язувати сюжетні математичні задачі: монографія. Харків: «Ранок-НТ», 2013. 332 с.
5. Шустова Н.Ю. Математична компетентність вчителя молодшої школи як передумова його фахової компетентності. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, II(18), Issue: 37, 2014. С. 85-88. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/7c1e/a46e43cec5d4c4a54f7826f27892d7b84a6c.pdf> (дата звернення: 01.12.2019).

УДК 372.881.111.1

Хаджинова І. В.

асистент кафедри педагогіки та освіти

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ДРАМАТИЗАЦІЇ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У сучасних умовах англійська мова розглядається як засіб спілкування і залучення до культури іншого народу. Вміння вільно спілкуватися англійською мовою є однією з ключових компетентностей випускників Нової української школи. Тому перед вчителями постає задача використовувати різноманітні методичні розробки для підвищення мотивації учнів до вивчення англійської мови.

Молодший шкільний вік характеризується підвищеною емоційністю, увага учнів характеризується невеликим об'ємом, малою стійкістю: вони можуть зосереджено займатися однією справою протягом 3-5 хвилин. Мислення учнів початкової школи конкретне. На початковому етапі опанування мовою діти засвоюють її переважно наочним шляхом, коли водночас і чують нове слово, і спостерігають відповідний предмет, явище чи дію.

Враховуючи психологічні та фізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку, одним з ефективних методів навчання є драматизація. Застосування драми у навчанні молодих учнів може виправдати їхні очікування, оскільки драматична діяльність залучає учнів до інтерактивного процесу навчання, а також дає можливість дітям відчувати мову, тобто відчувати зв'язок між думкою та дією.

Драма в контексті її викладання не передбачає театральної вистави чи великої гри на сцені. Це також не виключає елементів вистави, вони все ще існують, але вони представлені короткими заходами, які вказують на процес навчання. Метод використовується для залучення різних аспектів драматургії до викладання, для стимуляції почуттів та уяви учнів [2].

Досвід застосування драми у викладанні не новий, оскільки історично і драма, і театр давно були реорганізовані як потужний засіб виховання. У наш час ідея застосування драми у навчанні учнів початкових класів стає все більш популярною тому що цей метод, заснований на дії з великим використанням уяви та творчості, може сприяти навчанню, і це допомагає навчанню бути більш захопливим та успішним.

Використання методу драматизації дає змогу учням займатися діяльністю, яка дозволяє їм бути активними під час уроку, вони не сидять на одному місці і слухають одну людину. Вони беруть участь у розмовах чи вправах, які вимагають залучати свою уяву та використовувати іноземну мову у відповідних умовах та оточенні. Вони беруть участь в уроці інтерактивно, що мотивує їх і допомагає глибше і природніше засвоїти мову та розвинути мовні навички.

Драматизація дає можливість вчителю постійно змінювати вид діяльності учнів, і це залежить від типу вправи: вони можуть танцювати, співати, змінювати свої позиції, пересуватися по класу, розмовляти та працювати з різними партнерами та в малих чи більших групах. Це заохочує природне використання іноземної мови відповідно до конкретної ситуації.

Метод драматизації має такі переваги:

- збагачується й активізується лексичний запас учнів, вони вивчають нову лексику та вирази у відповідному контексті та оточенні;
- ліквідуються прогалини граматичних структур;
- освоюється новий граматичний матеріал комунікативним шляхом;
- коригуються вимова та інтонація, формується фонематичний слух;

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XXII підсумкової науково-практичної конференції викладачів**

07 лютого 2020 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

Маріуполь – 2020

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2020. – 249 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 6 від 26.02.2020)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Булатова О.В., д.е.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Задорожна-Княгницька Л.В., д. пед. н., доцент; Лисак В.Ф. д.і.н., проф.; Омельченко В.Я., д.е.н., проф.; Павленко О.Г., д.філол.н., доц.; Романцов В.М. д.і.н., проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Толпежніков Р.О., д.е.н., доц.; Чентуков Ю.І., д.е.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., доц.

Збірник містить матеріали XXII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 07 лютого 2020 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

СЕКЦІЯ ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

<i>Воевутко Н. Ю.</i> НЕДИСКРИМІНАЦІЙНИЙ ОСВІТНИЙ ПРОСТІР: КРИТЕРІЇ КОНТЕНТ-АНАЛІЗУ ПІДРУЧНИКІВ.....	207
<i>Нетреба М. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДІАОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ...	208
<i>Тимофєєва І. Б.</i> ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	210
<i>Хаджинова І. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ДРАМАТИЗАЦІЇ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	212

СЕКЦІЯ

ГЕРМАНІСТИКА ТА СЛАВІСТИКА: КОНТРАСТИВНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ НАПРЯМИ

<i>Канна В. Ю.</i> ИЗ ИСТОРИИ ФОРМИРОВАНИЯ ВЗГЛЯДОВ НА СОБСТВЕННОЕ ИМЯ КАК ОСОБУЮ КАТЕГОРИЮ..	214
<i>Панова Я. Є.</i> РОЛЬ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	215
<i>Peftieva O. F.</i> SEARCHING NEW ROOTS AMONG LEXICAL UNITS (ATTESTED BY OXFORD ENGLISH DICTIONARY IN THE FIRST HALF OF 2019).....	217
<i>Романюк С. Г.</i> МАШИННИЙ ПЕРЕВОД – НАСТОЯЩЕЕ И БУДУЩЕЕ.....	219
<i>Смирнова М. С.</i> ІСТОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ КОРАНУ НА НОВОГРЕЦЬКУ МОВУ	220
<i>Тарапатов М. М.</i> НОВЫЙ ВЗГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ ИСЧИСЛЯЕМЫХ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ.....	222
<i>Хоровець В. Є.</i> ПРИЙМЕННИКОВЕ КОНСТРУЮВАННЯ ХАРАКТЕРИЗАЦІЙНОЇ КАУЗАТИВНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ, НОВОГРЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	223
<i>Нікольченко Т.М.</i> МЕТОДИКА І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ	225
<i>Сичугова Я.С.</i> ЦИТАТА И ЕЕ РАЗНОВИДНОСТИ: К ПРОБЛЕМЕ КЛАССИФИКАЦИИ	227
<i>Гайдук Н.А.</i> МІСЦЕ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ У СИСТЕМІ КУЛЬТУРНО-ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ СУЧАСНОГО СОЦІУМУ	229
<i>Маслова Г.М.</i> ЗНАННЯ ПРО ПОЛЬЩУ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ	231
<i>Волік Н. А., Педченко О. В.</i> ТРАНСФОРМАЦИИ ИСТОРИЧЕСКОЙ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ПРОЗЫ.....	232

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ГРЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

<i>Гаргаєва О.В.</i> ЕТНОСПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОНОМАСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ .	235
<i>Жабко К.О.</i> ПАРАДИГМАТИЧНІ ВІДНОШЕННЯ У ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЯХ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТУ ΦΙΛΙΑ	237
<i>Жарікова Ю.В.</i> ТЮРКІЗМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ СКЛАДОВИХ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ У РУМЕЙСЬКІЙ МОВІ ...	238
<i>Кіор Ю.А.</i> ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНА «ПОБАЖАННЯ».....	239
<i>Кобиленко Н.К.</i> КОНЦЕПТ У ЛІНГВІСТИЦІ	241
<i>Лабецька Ю.Б.</i> ВИТОКИ ЛІНГВІСТИЧНОГО ПУРИЗМУ В ГРЕЦЬКІЙ МОВІ	242
<i>Новицька О.А.</i> ПЕРЕКЛАД ЯК СВОЄРІДНИЙ ТИП МІЖМОВНОЇ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	244
<i>Пічахчи О.В.</i> ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ.....	246
<i>Рожкова І.Г.</i> СИНТАКСИЧНИЙ ЕЛІПСИС ЯК ЗАСІБ КОГЕЗІ В РЕКЛАМНИХ ПОВІДОМЛЕННЯХ	248